

olera ellen!

BORKIVONAT!

Csakis szerezsen

fejvel

valódi,

hamisítványoktól óvakodjanak!

Kapható a legfinomabb fűszer-összeállításban és gyógyfülkészletekben.

gyógyszertárakban

kávéházakban

és tükörüzletekben.

Vezetékvásárlás:

FiUME.

al-terítő

sznak
oczkok
GNÉL.

AJA

TYÁKAT
LAPOKAT.

imzendők.

Isoláltatnak.

kon.

észetben tartatnak

Visszaadná nekünk!

Óreg Ilona.

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ES VASARNAI KIVÉTELVÉVEL

Előfizetési árak:
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 — —
Negyedévre . . . . . 2 — 50 —
Egy hónapra . . . . . 1 — —
Egyes szám 4 kr.
lap szellemi részét illető minden köz-
emény a szerkesztőségbe (Főter 1828. sz.)
bermetsze küldendő.
Előfizethető helyben:
Telegr. K. Lajos könyvtárszolgálatban
és a kiadóhivatalban. (Főter 1828. sz.
alatt.)

Hirdetési díj:
Négy hasábné petít sorért 5 kr. Nagyból
terjedelmű a többzetű hirdetések a ki-
szertint jutányos áron vetetnek fel. Helyg
díj minden külön beiktatásért 30 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
nyilvánosság ára 50 kr.
Nyitlertti közlemények minden petít sor
50 krajczár.
Hirdetések felvételnek a szerkesztőség-
ben és kiadóhivatalban. Főter 1828. sz.
alatt.)
Készítők nem adatnak vissza.

Magyar liturgia.*)

Magyarországon a magyarok nem lehetnek görög-katolikusok, vagy görög-keletiek vallásra nézve, mert magyar görög-katolikus és görög-keleti egyházak nincsenek. Az osztrák politika első Lipót és Mária Terézia óta gondoskodott róla, hogy legyenek hazánkban görög-keleti szerb és oláh érsekek és püspökök, görög-katolikus oláh és orosz érsekségek és püspökök és hogy a horvát katolikus püspökségek is a magyar katolikus egyház kötelekeiből s fenhatósága alól kivétsenek: de hogy a magyar óhitűeknek és görög-katolikusoknak egyházi szervezet adassék, mely engedje, hogy magyar isteniszteletet tartassanak, ezt az osztrák politika nem tirtte s erre a magyar királyok és kormányok alapítványokat nem tettek, engedélyt nem adtak.

Ebből következett a magyarok eloroszosítása Zemplénben, Ungban, Beregben, Ugocsában, Szatmár- és Szabolcs-megyékben s a hajduk között. Még sokkal nagyobb mérvben származott innét az eloláhosodás Erdélyben és Tiszán túl. Hiszen az abszolutizmus alatt felállított új görög-katolikus érsekségek és püspökségek Erdélyben és a Bánságban egyenesen az eloláhosítást célozták. A nemzetiségi egyházaknak adott privilégiumok, jószágok és szubvencziók okai, hogy a legmagyarabb vidéken és az ország szívében is, tősgyökeres magyar városokban a Duna és Tisza mentén találunk szerb, orosz és oláh templomokat és iskolákat, melyekben az anyanyelvűre magyar gyermekek és nagykorúak idegen liturgiával a nem magyar nemzetiségeket csatoltatnak.

Régóta nehéz panasza ez a magyarságnak s különösen a munkácsi püspökséghez csatolt megyékben számos nagy és kis magyar község találatik, mely tősgyökeres magyar származású, de görög-katolikus vallásánál fogva orosznak tartatik és orosz isteniszteletet kénytelen hallani. Liturgiái könyveket, énekeket és imáik régen le vannak fordítva magyarra de meg nem engedtetett nekik egyházi hatóságaitól és a római szentszéktől,

* A Pesti Napló-nak e kemény, megszöve-
lendő cikkét, mely munkét is közelről érdekel, aján-
lunk olvasóink figyelmébe. Szerk.

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Kálmánka emlékezete.

Egy hely mindég üres marad,
Bármennyien legyünk!
Mosolygó, nyújas kis öcsénk
Nincs már több velünk!

... Ha jön az ős, a lomb lehull,
Nem búsulunk sokat, —
Tudjuk, hogy a nyíló tavasz
Újabb virágot ad.

Ha el száll tőlünk a madár,
Nem hullnak könnyeink,
Hiszen, ha jó a kikelet,
Majd visszatér megint!

— De eltemetve kis öcsénk,
Vigasz nincsen sehol, —
Virág már csak sirján fakad,
Madár sirján dalol!

Bár elvonul tőlünk a tél,
Micsém remélhetünk:
Sohasem lesz tavasz, mely őt
Visszaadná nekünk!

Óreg Ilona.

hogy ezen magyar szöveget használhassák templomnyelvül az orosz helyett. — Kérték egy külön magyar püspökség, vagy csak egy magyar vikariátus felállítását, azt sem nyerhették el. Ki hinné, hogy ez Magyarország és a szabadelvű párt alkotmányos uralmának ideje alatt történt?

Ez tette lehetővé Pávelnek is, hogy a Tiszáig kiterjeszse oláhosító törekvéseit az egyházban s tökéletesen magyar városokban román agitációt fejthessen ki a pap és tanító. Makó már régen felpanaszolta ezt s kérte a magyar isteniszteletet, de hiába. Éppugy a szerbek Kecskeméten s a Duna mentén, ahol már megmagyarosodtak, nem végezhetnek magyar görög-keleti isteniszteletet. Ugyanez áll a Háromszék-, Csik- és Udvarhely-megyékben elmagyarosodott oláh jobbagyközsegekről, melyek most visszaoláhositatnak, mert nincs görög-keleti egyház. Ha volna, bizony sok jó magyar hazafi, ki a dákórománizmust utálja, — csatlakoznék vallását követve a magyar keleti egyházhoz.

Többet mondunk Ha be lenne hozva a magyar liturgia a görög katolikus egyház részére, a munkácsi, eperjesi, n. v. várad, szamosuivári és lugosi püspököknek bő alkalmuk nyílnék magyar hazafiságukat — ha valódi — bebizonyítani azzal, hogy vegyes ajku s magyarul értő egyházakban a kánoni vizitáció alkalmával, vagy az egyházak saját kérelmére, bármikor a magyar isteniszteletet s az iskolákban a magyar katekizmust behozzák. Tehát a magyar liturgia behozatala és egy magyar görög-katolikus és egy görög-keleti püspökség szervezése nemcsak a magyar óhitűek és görög-katolikusok megmentését vonná maga után, hanem alkalmat és módot nyújtana a már létező orosz, oláh és szerb püspökségeknek is, — ott a hol a nép magyarul ért, — a magyarosításra, az eddigi egyházi szervezet megbontása nélkül.

De a ki ezeket írja és kéri, bizonyosan túlzó nemzeti sovínista, ellenben a ki megengedi és tétlenül nézi, hogy oláh, orosz és szerb papok magyar hiveiket nemzetüktől elvonják és kikebelezék, az józan szabadelvű hazafi.

Mondják, hogy Simor primás a magyar liturgiát s a külön magyar görög-katolikus püspökséget nem pártolta, mert

IVÁNYI ÖDÖN.

(K. B.) A „Nagyvárád” ez lapnak ismét gyásza van. A nyarón a jeles Dr. Kálmán Józsefet, a „Nagyvárád” főmunkatársát lőtték szíven egy olyan párbajban, melynek eredménye az lett, hogy országos mozgalom indult meg a párbajmánia elfojtása végett. — Csütörtökön reggel pedig — hosszas, kínos szenvedés után — elhunyt Iványi Ödön, a „Nagyvárád” f. szerkesztője.

Iványi Ödön meghalt! Ez a hír minket is, kik csak rövid, futó ismeretség után szerettük és tiszteltük a meghaldogult kártsáret, melyen lesújtott. Napról-napra agódva lestük a betegségről szállongó híreket s most, midőn halálának híret olvassuk, őszinte fájdalom tölti el szívünket. Mert rokonszenvebb, kedvesebb kártsáret alig ismertünk, mint a minő ő volt, holott ismeretségünk — mint már fentebb említettük — csak futólagos volt.

A debreczeni közönség névről igen, de személyesen alig ismerte Iványi Ödönt. Egyszer volt ő Debreczenben, egy sajtóper tárgyalása alkalmából, melyet egy obskurus nagyváradi nyomda-tulajdonos indított ellene. — Iványit, ki a brutalitást beleyezte meg lapjában, felelősségre vontak. A vád képviselője Dr. Bakonyi Samu ügyvéd, lapunk főmunkatársa, a védő pedig Rádli Ödön, a hírneves nagyváradi ügyvéd volt.

a példától a latin szertartású katolikus egyházat fellettte. Nagy tévedés ez, ha úgy lenne, mert a latin holt nyelv nemzetiségi agitációkra nem alkalmas, ellenben az orosz és román liturgia ajtót nyithat a g. keleti hitre való tömeges áttérésnek. Ezért reméljük, hogy Vaszary hercegprimás nézete más és ő a g. kath. püspökségek megmagyarosítását a magyar liturgia behozatalával, valamint egy ily külön püspökség szervezését a vallás-alap szubvenczióinak idefordításával szívesen fogná a királynál és Rómában is pártfogolni.

A költségvetési bizottságban Kovács Albert felvetette e kérdést és Csáky Albin felelt valamit, hogy t. i. ő is osztja e kívánságot, csakhogy a pusztá kivánsággal és jóakarattal mi be nem érhetjük. A tapasztalások a tiszántúli és keleti vármegyékben oly keservesek, hogy igazán elmondhatjuk: Periculum in mora.

Szocialista káté. Párisban a szociálisták újabb tömegestül osztogatják a propoganda érdekében irt iratokat. Tarabant Adolf egy nagy tehetségű fiatal poéta nemrég egy Petit catechisme socialiste című könyvecskét irt, mely eddig kétszáz ezer példányban kelt el s amelyet most Párisban uton-utfélen osztogatnak. A kis füzet Dufuisseaux Alfred híres Catechisme du peuple-jének mintájára kérdésekben és feleletekben ismereti a francia szociálisták törekvéseit. A füzetből a következőket közöljük mutatóul:

Kérdés: Ki vagy?
Felelet: A nép vagyok.
Kérdés: Mi a nép?

Felelet: A nép a termelés eszköze. a munkáerő; a nép az a kollektív teremtmény, a melyre azt a kötelességet rótták hogy naponkint tizenkét és tizenöt óra hosszat azért küldöjék, hogy azt termelje ami néhány ingyen élő élvezetéhez szükséges. A népek vászont kell szőnie és meztelenül jár, cipőt kell varnia és mezteláb szaladgál, palotákat kell építenie és magának nincs fedele, szemet kell aknáznia és didereg a hidegtől vasutakat kell építenie és gyalog jár. az országutakon, amelyeken a zsandár és a munkaadó leskelődik rajta.

Kérdés: Nincs talán családod, a mely örömdőre lehetne és reménységedet apólatná?
Felelet: Nincsen.
Kérdés: Miért nincs?
Felelet: Tizenkét, vagy tizenöt óra hosszat a gyárban dolgozom. Feleségem ugyanennyi időt tölt a műhelyben. Gyermekeimnek már születésük előtt osztóznok kellett munkában, holnap pedig a militarizmus évek hosszú sorára elrabolja őket. Hol van a család tüzhely, melynél gyermekeim, feleségem s

én magam megelégedhetnék? Nem, nincs családom.

A kis kátét a következő kérdések és feleletek fejezik be. — a melyek a francia szociálisták jelszavait röviden, hat szóban fejezik ki:

Kérdés: Ki vagy?
Felelet: A nép.
Kérdés: Mit akarsz?
Felelet: Mindent!
Kérdés: És mit adnak neked?
Felelet: Semmit!

BELFOLD.

A főváros a párbaj ellen. A fővárosi közgyűlésen került tárgyalás alá Rozsavölgyi Manónak a párbaj-mánia elfojtása ügyében beadott indítványa. Az indítványozó felszólalása után Partos Béla azt az indítványt teszi, hívják föl a klubokat, kaszinókat, egyesületeket, hogy jureket szervezzenek, a melyek magi növszékűkések alkalmával meghozzák az ítéleteiket, de nagyon óhajtandónak tartaná, azt, ha a hírlapok nem közölnek a párbajhíreket, mert nagyon sok embert visz rá erre az olcsó dicőség után való vágyakozás. Racz Karoly a hajók egyik forrását abban látja, hogy a hírlapok nyilt-terében — ha a kiadóhivatalnál a díjakat lefizette — bárki is megtámadhatja az ellenfelet az egyeni becsületében. Nagy lepes lenne tehát teve a párbajmánia elfojtására, ha a hírlapok közös elhatározással kimondanák, hogy ilyen tartalmú közleményeknek meg a nyitlertben sem adnak helyet. Dr. Ulmann Pal azt kívánja, hasson oda a törvényhatóság, hogy ne tegyenek különbséget a katonai és polgári becsület között s így például ne legyen külön erkölcsi presszió alatt a tartalékos tisztt akkor is, ha már polgári foglalkozásban van, Friedmann Bernát nem vár nagy eredményt attól, ha az idevonatkozó büntetőtörvénykönyvi szakaszokat súlyosbítni fogják. Kéri, hogy a felirat csak általánosságban tartassék, a részletek mellőzésevel. Rozsavölgyi Manó végül kifejtette, hogy éppen a törvényhatóságoknak joga és kötelessége ilyen ügyben fellépni. A közgyűlés ezután elhatározta, hogy a párbaj-mánia elfojtása céljából a képviselőházhoz feliratot intéz.

A millenium és Kis-Szeben. Kis-Szeben ezimtetest szab. kir. városban (Sáros m.) mozgalom indult meg az iránt, hogy a város az 1848—49. szabadságharcban kifejtett hazafias áldozat keszsegeért az 1849-iki országgyűléstől kapott nevet — H. U. S. z. e. b. e. n. — a milleniumra újra felvegye. Meltó is, hogy a Rakócziak e jeles városa a dicő elődők nyomdokain haladjon.

Az egyetemi hallgatók száma. A budapesti Tudom. Egyetemen befejeződik a rendes beiratások. Eddig körülbelől 3300

* Ma már — legalább Debreczenben — a párbajozók tartván a kir. ügyészség elélyétől, maguk kéri a lapokat, hogy a párbajokat hallgassák el. És ezt mi szívesen megteszük. Szerk.

mit ez a lap legutóbb is, a Pável püspök hazaárulása ügyében produkált, arra büszke lehetne a legelső fővárosi lap is.

A betegeskedő Iványi (tűdővészen szenvedén) ez utóbbi harcokban már alig volt ténylegesen részt, de szíven ott lengett lapja felett, mely szellem ébresztette föl a bihari magyarságot, hogy védekeztek a nyomorult oláh bitangok hazaárulása ellen.

A bihari magyarság fölébredése a leg-ékesebben szóló bizonyítéka és a leg-szebb sir-emléke az Iványi ödön feledhetetlen érdemeinek. Sirja fölött a magyarság géniusza viraszi, talpra híván meg a Biharvármegyében (régébbi nevén: Biharországban) megyalázott magyart is!

Ime, a politikai ellenfél, a „Nemzet” is a következőleg emlékszik meg Iványiról: — „Iványi egyike volt a vidék legkiltünőbb tollu hírlapíróinak, a ki amellett mint író is igen kiváló nevet vívott ki magának. Tehetsége annyira rokonszenves, amit megirt, abban oly kedves, igazi meggyőzés, kompozícióban annyi tudás volt, hogy bizonyonyal egyike lett volna a legkiválóbb íróknak, ha a legutóbbi évtizedben folytonos betegeskedése egyrészt pedig a nehéz kenyérkereset meg nem akadályozta.

A miket eleinte irt, tárczákat, rajzokat, elbeszéléseket, azokban még volt jászai humor is, kedves enyelgés, később a hogy megnehezedett az ő élete, gnálló irodalmi művei annál keserűbbek és sötétebbek lettek.

De még ezekben a műveiben is gyakor-

Eladó bor.
 Kitünő 1885. és 1889. évi
diószegi bor
 mintegy 80—90 hektoliter
55 és 35 frtjával eladó.

Értekezhetni iránta helyben
 K.-Csapó-utcán, 383. sz. a.
 (45.) —3.

Kolera ellen!

BORKIVONAT!
Csakis szerezsen fejjel valódi, hamisítványoktól óvakodjanak!
 Kapható a legfinomabb fűszer-, csemege- és gyógyfű-kereskedésekben.
 Gyógyszertárakban, kávéházakban és cukrázdákban.
 Vezérképviselek: **Pfau és Társa, FIUME.**
 (399)

ELŐLEGEK
 minden sorsjegyre, értékpapírok legelőször.
Atveszünk továbbá teljes sorsjegyeket, melyek tetszés szerinti havi részletekben legelőször visszaválthatók. Váltóüzlet Werner & Co., 39 Wien, I., verliang, Wippl-str.
 Helyben vagy vidéken elzálósított papírok általunk átvételnek és a megfelelő fölösleg kifizetetik.
 (464.)

ad 9074
 1893.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen szabad. kir. város zárt ajánlat utján 7850 frt erejéig zabot akarván beszerezni, annak szállítására ezennel pályázat hirdetetik.
 Zárt ajánlatok 785 frt bántópenz és minta zabbal ellátva 1893 október hó 30-án d. u. 5 óraig a polgármesteri hivatalhoz adandók be.
 A szállítás ez évben december 31 ig bevégezendő.
 Fizetés 300 méter mázsánként azonnal eszközöltetik.
 A bántó pénz az utolsó részlet beszállítása után adatik vissza, december 31-ig a szállítás bevégezését nem teljesítő vállalkozónak bántópenze a város részére marad s a beszerzés az ő kárára és veszélyére fogana tositatik a város által.
 Zab átvétel a város istállójánál lesz.
 Mintának megnevezése felelő és nem tiszta zab el nem fogadtatik.
 Ajánlatok és szállítások elfogadása felett a városi tanács dönt.
 Debreczen, 1893. okt. 17.

A városi tanács.
 (466.) 1—2.

COGNAC-JPARO
Részvény-Társaság
BUDAPESTI CZÉG
KORONA-COGNAC

Fegyarára és gyártmányaira vonatkozólag a következő igazolványt adta ki az

Országos m. kir. közp. vegyiskéri kémiai és állomás. (Földmívelési m. kir. miniszterium).

Sz. 1437/1892. Az orsz. m. kir. kémiai intézet és központi vegyiskéri állomás részéről hivatalosan igazoltatik, hogy a **Cogno-Ipar részvénytársaság** cognac-gyára a modern technikai és az egészségügyi követelményeknek megfelelőleg van berendezve s az ott gyártott készletből f. hó 21. napján hivatalosan vett (ötfele) cognacminták mindegyike kifogástalan jó minőségűnek találtatott.
 Budapest, 1892. október hó 28-án.
 Az igazgató helyett:
Tóth s. k.
 Kapható **DEBRECZENBEN:** Csanak József, Rickl József, Zelms, Gerényi Pál, Pusztai Károly, Leidenfrost Ármán, Szabó Zsigmond, Varga Lajos, Kun József, Rosenthal Daniel, Party Ferenc, Kohn Lajos, Fogyasztási és italdókat beszedő polgári szövetkezet, Áron Manó és Társa, Posszer János, Katz Lajos, Riesz Lipót, Babolchay Béla, Dömök Béla.

SZÖNYEGEK
függönyök, ágy- és asztal-terítők
 bútorszövetek és viaszkos-vásznak
takarók és lópokróczok
SZABÓ LAJOS FIAI CZÉGNÉL.

Új fakeskedés!

Olesó épület-és asztalos fa-anyagok beszerzési forrása

A „debreczeni faáru-raktár szövetkezet“ az eddig
Rössler Richárd és Horváth János urak

által megbizásból kezelt faüzletet átvette s azt ezentul saját kezelésében, mint törvényszékieleg bejegyzett czég, folytatja.
 Ezen szövetkezeti új fakeskedés, mely városunk iparosai, nagykereskedői, vállalkozói és pénzügyi részlegéből keletkezett, hivatva van az eddigi magas faárakat megszüntetni és lehető legjutányosabb árakkal a fát szükségelő közönséget ellátni.

Már az eddigi 6 hónapos működés is, midőn az üzlet megbizásból kezeltetett, igazolja az üzlet képességét és azt, hogy csakugyan közszükségletet szolgál s amidőn a faáru-raktár szövetkezet az üzletet saját kezelésében vette, még inkább módjába van a nagy közönséget ugy a **faanyag árában, mint minőségében** a lehető legelőnyösebben kielégíteni.

Hogy a szövetkezet ezen feladatának minél inkább megfelelhessen, kérjük a nagyérdemű közönséget minél kiterjedtebb pártfogásra, mert a nagyobb forgalom elősegítésével a szövetkezet képes lesz a faárakat még inkább leszállítani.

Faraktárunk asztalos- és épületfa anyagokkal nagy választékban dusan van felszerelve.
Iroda, deszka- és épületfa-raktár, Homokkert 258. sz. alatt, a Közraktár mellett.
 A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve
 kitünő tisztelettel

Debreczeni faáru-szövetkezet.
 (Telefon: 131.)

Előzetes
 helyben, vagy postán
 Egész évre
 Félévre
 Negyedévre
 Egy órára
 Egyes szám
 lap szellemi részét illetően a szerkesztőségben nem tartozik a szerkesztőség felelősségére a kiadói felelősségért.

Néhány szó

(Sz.) Jól eszik, san közeledő iránt általános országszerte. Nemzetnek, hogy a kiállításon is jelentette. Megengedte, hogy a milléniumi kiállításra. Szóval: kérem, De ugyanezért, hogy Debreczen számu iparosai ez ügyben s ezredéves kiállításra, mintha nemzetközi ünnepről volna szó.

Nagyon jó rossainak hazafelé távol áll tőlünk szavak vádként saink ellen. Meg kell, hogy iparosok azon körülmények között való joggal elvárjuk őket, hogy minél nagyobb terjedő ideig gyék meg a kiállítás, hogy a kiállítás legyen képviselő. Ez a kiállítás így Debreczen s át is be fogadják nemzetközi. Az ezredévesnek kell lennie részleteiben a kiállítás való haladását rész van kijelölt kedelemnek, mely egyik fokmérője a kiállítás és általában az az ország le-

A „DEBRECZENI“

Sajtócen

Ruzitska Maróczy molyan kezdett is tölti meg tulajdonosát.
 Ruzitska, mely ideje alatt Rózsa maróczy Ertesítő-picziny termetű, 19—20 éves, ki a ki 1849-ben, feladta Pestet és indította meg a Ruzitska Maróczy mánista növendék Windischgätz ellen a maróczy s ott a alezredéssel, ki a noka volt, ezzel maróczy Ertesítőren tartotta a ki napokban igazán Komáromnak, de lelkesítő tollával az ostromlottakra Akármint is Mátyas, furlangos ber mondja, s a szerkesztésére vázért, amit lapja kormányának társaságának határain.
 S a következő nagyon is igazán polgárrá lett párt-